

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครชัยบุรินทร์

The Model of Leadership Development for Teacher Students in Nakhonchaiburin Rajabhat University

สรรฤดี ดีปู¹
Sanrudee Deepu¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างรูปแบบและประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครชัยบุรินทร์ มีวิธีดำเนินการวิจัย คือขั้นตอนที่ 1 การศึกษาภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครชัยบุรินทร์ ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำและพฤติกรรมภาวะผู้นำที่จำเป็นต้องพัฒนา โดยใช้แบบสอบถาม ถามนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครชัยบุรินทร์ จำนวน 361 คน ส่วนที่ 2 การสร้างรูปแบบ และขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบ ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 การจัดสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน เพื่อประมวลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบรูปแบบ ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความมีประโยชน์ และความเป็นไปได้ของรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบสอบถาม

ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครชัยบุรินทร์ มีองค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวคิดและหลักการกำกับรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของการสร้างรูปแบบ 3) คุณลักษณะภาวะผู้นำและพฤติกรรมภาวะผู้นำ ที่จำเป็นต้องพัฒนา 4) แผนการพัฒนาภาวะผู้นำ 5) กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำ มี 3 ขั้นตอน คือ การประเมินตนเองก่อนการพัฒนาภาวะผู้นำ ดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำตามแผนการพัฒนา และการประเมินผลหลังการพัฒนาภาวะผู้นำ

2. การประเมินความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความมีประโยชน์และความเป็นไปได้ ของรูปแบบ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ความสอดคล้อง ในระดับมากที่สุด ความมีประโยชน์ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ การพัฒนาภาวะผู้นำ นักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครชัยบุรินทร์

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

¹ Educational Administration, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Abstract

This study aimed at studying for building leadership in the teacher student and for evaluating the leadership development model. Stage 1 was to study of desirable leadership in the teacher student in Nakhonchai Burin Rajabhat University. Stage 2 was to construct the leadership in the teacher student. The study at this stage was conducted in two parts: the first part was the study of desirable leadership in the teacher student and the second part was the construction of the leadership development model. The last stage was to evaluate the leadership development model in two parts: The first part was a focus group discussion for collecting ideas of the relevant specialists and the second part was an assessment for appropriateness, coherent, usefulness and feasibility of the model.

The Research findings were as follows:

1. The development model for the teacher student incorporated the following elements: Rationale, Purpose, Leadership Qualifications, Leadership Development Plan, and Leadership Developing Process which included 3 stages: pre self-evaluation, planed implementation, and post evaluation.
2. The model was appropriate at high to highest level (\bar{X} =3.60-4.60), coherent at high to highest level, usefulness at high to highest level and feasible at high to highest level

Keywords: Model, leadership development, teacher students, Nakhonchai Burin Rajabhat University

บทนำ

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาพึงเป็นไปเพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล สังคม และประเทศชาติ ให้มีคุณภาพในมาตรฐานเดียวกัน เทียบเคียงมาตรฐานสากล และตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (National Qualification Framework: Thai NQF) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557: 1)

มหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรินทร์ มีทั้งหมด 4 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์และมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ซึ่งทั้ง 4 มหาวิทยาลัย ต่างเป็น

สถาบันในระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มีภารกิจในการผลิตบัณฑิต วิจัย บริการวิชาการ ปรับปรุง ถ่ายทอด พัฒนาเทคโนโลยี และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ดังนั้น หน้าที่ของมหาวิทยาลัยจึงควรพัฒนานักศึกษาให้มีคุณภาพ สามารถพัฒนาชีวิตให้มีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่สูงขึ้น ซึ่งกระบวนการสำคัญในการพัฒนานักศึกษาให้มีคุณภาพ นอกจากการพัฒนาให้มีความรู้ด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอนแล้วยังต้องอาศัยกระบวนการพัฒนานักศึกษาให้ได้เรียนรู้ และซึมซับคุณธรรม จริยธรรม ได้ฝึกทักษะทางปัญญา พัฒนาทักษะความสัมพันธ์ระหว่าง

บุคคล พัฒนาความมีภาวะผู้นำ (กรองทิพย์ นาควิเชตร, 2557: 39)

การฝึกฝนจนเกิดทักษะเพื่อปลูกฝังให้นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม คิดเป็น ทำเป็น รู้จักการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี ในสังคมจำเป็นต้องใช้เวลาในการฝึกทักษะเพื่อเป็นการสะสมคุณลักษณะที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาในสาขาวิชาชีพครูที่มีความเกี่ยวเนื่อง สัมพันธ์กับระบบการศึกษาในภาคทฤษฎี การจัดระบบการศึกษาที่จะตอบสนองความต้องการของบุคคล สังคม และประเทศชาติ เป็นการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้มีศักยภาพ ซึ่งบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ ก็คือครู ทั้งนี้คุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู (พิณสุตา ลีริธังสี, 2557: 6) ดังที่ Goodson, Moore and Hargreaves (2005: 12) กล่าวว่า การที่ครูช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม มีศักยภาพตรงตามความสามารถของตนเอง เป็นหนึ่งในความรับผิดชอบต่างๆ ที่ครูจำเป็นต้องปฏิบัติให้กับผู้เรียนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการมีภาวะผู้นำของครู เนื่องจากภาวะผู้นำไม่ใช่เป็นตำแหน่งของบุคคลที่เป็นผู้นำ แต่ภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่อยู่ภายในตัวบุคคลนั้นๆ แล้วแสดงออกมาเพื่อนำพาบุคคลอื่นไปสู่ความสำเร็จที่ต้องการ นั่นคือ การที่ครูช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เป็นการเพิ่มศักยภาพในตัวบุคคลของผู้เรียนให้เพิ่มขึ้นถือเป็นการช่วยนำพาผู้เรียนไปสู่จุดหมายที่ต้องการนั่นเอง การส่งเสริมให้ครูมีความสามารถทางภาวะผู้นำจะส่งผลในทางบวกต่อการปฏิรูปการปกครองของสถานศึกษา และภาวะผู้นำที่เกิดในครูจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งทำให้ครูเห็นคุณค่าของตนเองและมีความพึงพอใจในงานเพิ่มขึ้นก่อให้เกิดผลดีต่อระบบการศึกษา (สรรรถดี ตีปุ, 2559: 658)

สถาบันที่มีหน้าที่ผลิตนักศึกษาครูจึงต้องตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนานักศึกษาครูในทุกๆ ด้าน ควรปลูกฝังตั้งแต่เข้าเรียนในชั้นปีที่ 1 จนจบการศึกษาเป็นบัณฑิตครู โดยเฉพาะเรื่อง การมีคุณธรรม จริยธรรม และภาวะผู้นำ เนื่องจากภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้ และนวัตกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างทักษะความรู้ที่เหมาะสมของคนในศตวรรษที่ 21 ดังที่ กนกอร สมปราษฎ์ (2559: 295) กล่าวถึงการพัฒนาภาวะผู้นำ ซึ่งมีหลากหลายวิถี อาทิ การพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาบุคลิกภาพ

จากเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้เห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญ ในการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของนักศึกษาครู ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครูจึงทำให้ได้ข้อค้นพบใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาครู ซึ่งจะเป็นคุณลักษณะพื้นฐานสำหรับนักศึกษาครูพัฒนาตนเองให้เป็นครูที่มีคุณภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีนทร์ ว่ารูปแบบการพัฒนาที่สร้างขึ้นเป็นอย่างไร และมีความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความมีประโยชน์และความเป็นไปได้อย่างไร เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีนทร์ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีนทร์
2. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีนทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตนครชัยบุรีรินทร์ จากผลการศึกษาภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตนครชัยบุรีรินทร์ ของสรรรถดี คีปู (2559: 661) พบว่าคุณลักษณะภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตนครชัยบุรีรินทร์ ประกอบด้วยคุณลักษณะภาวะผู้นำ 4 ด้าน คือ ด้านความรู้และความสามารถมี 10 คุณลักษณะ ด้านเจตคติมี 10 คุณลักษณะ ด้านคุณธรรม จริยธรรมมี 15 คุณลักษณะ และด้านบุคลิกภาพมี 1 คุณลักษณะ ส่วนพฤติกรรมภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยพฤติกรรมภาวะผู้นำ 3 ด้าน คือ ด้านปฏิบัติงานตามการพัฒนาวิชาชีพครูมี 10 พฤติกรรม ด้านปฏิบัติตนตามการพัฒนาวิชาชีพครูมี 12 พฤติกรรม และด้านทักษะและความเชี่ยวชาญในวิชาชีพมี 10 พฤติกรรม

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตนครชัยบุรีรินทร์

ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำและพฤติกรรมภาวะผู้นำที่จำเป็นต้องพัฒนา เพื่อนำข้อมูลภาวะผู้นำที่จำเป็นต้องพัฒนา มาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างรูปแบบ และส่วนที่ 2 การร่างรูปแบบ มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

2.1 ส่วนที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำและพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตนครชัยบุรีรินทร์ ที่จำเป็นต้องพัฒนา

2.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตนครชัยบุรีรินทร์ 4 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์และมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 6,319 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตนครชัยบุรีรินทร์ จำนวน 361 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan (1970: 607- 610) วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ใช้มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตนครชัยบุรีรินทร์เป็นชั้นในการแบ่งและเทียบอัตราส่วน

2.1.3 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ คุณลักษณะภาวะผู้นำและพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตนครชัยบุรีรินทร์ ที่จำเป็นต้องพัฒนา

2.1.4 เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามภาวะผู้นำของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตนครชัยบุรีรินทร์ ที่จำเป็นต้องพัฒนา

2.1.5 การรวบรวมข้อมูล นำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตนครชัยบุรีรินทร์ จำนวน 361 คน ตอบแบบสอบถาม

2.1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) กำหนดคุณลักษณะภาวะผู้นำและพฤติกรรมภาวะผู้นำที่มีค่าเฉลี่ยความจำเป็นต้องพัฒนาดังแต่ 3.50 ขึ้นไป เป็นคุณลักษณะภาวะผู้นำและพฤติกรรมภาวะผู้นำที่นำไปใช้ในการสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตนครชัยบุรีรินทร์

2.2 ส่วนที่ 2 การร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏเขตนครชัยบุรีรินทร์ ดังนี้

2.2.1 นำแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำและหลักการในการสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ เป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบ โครงสร้างของรูปแบบวิธีการดำเนินการพัฒนาที่เหมาะสม

2.2.2 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะภาวะผู้นำและพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรัมย์ ที่จำเป็นต้องพัฒนา เป็นข้อมูลในการกำหนดเป็นสาระการพัฒนาภาวะผู้นำ

2.2.3 ยกย่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรัมย์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.2.3.1 แนวคิดและหลักการกำกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรัมย์

2.2.3.2 วัตถุประสงค์ของร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรัมย์

2.2.3.3 คุณลักษณะภาวะผู้นำและพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรัมย์ ที่จำเป็นต้องพัฒนา

2.2.3.4 แผนการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรัมย์

2.2.3.5 กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำ เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำ โดยมีการประเมินตนเองก่อนการพัฒนาภาวะผู้นำ การดำเนินการ พัฒนาภาวะผู้นำทั้ง 7 ด้าน ตามแผนการพัฒนาภาวะผู้นำ และประเมินผลหลังการพัฒนาภาวะผู้นำ

2.3 นำเสนอร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนคร

ชัยบุรีรัมย์ กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบร่างรูปแบบและปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปดำเนินการในขั้นตอนที่ 3 ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรัมย์ โดยการจัดสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน เพื่อตรวจสอบและวิพากษ์รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรัมย์ ด้านความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความมีประโยชน์ และความเป็นไปได้ ของรูปแบบ

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรัมย์ มีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1.1 แนวคิดและหลักการกำกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรัมย์

1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรัมย์

1.3 คุณลักษณะภาวะผู้นำและพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรัมย์ ที่จำเป็นต้องพัฒนา

1.4 แผนการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรัมย์ จำนวน 7 แผนตามภาวะผู้นำที่จำเป็นต้องพัฒนา ดังนี้

1.4.1 แผนที่ 1 การพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำด้านความรู้และความสามารถ

จุดประสงค์ 1) เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน 2) เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนและกระบวนการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ประเด็นการพัฒนา หรือเนื้อหาการพัฒนา 1) การวัดและประเมินผลการเรียน 2) การจัดทำแผนและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วิธีการหรือกิจกรรมที่ต้องพัฒนา โดยองค์การ 1) จัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับ การวัดและประเมินผลการเรียนและการจัดทำแผนและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) จัดทำสื่อสำเร็จรูปเพื่อให้นักศึกษาครู นำไปศึกษาเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับครุศาสตร์บัณฑิต ลงในเว็บไซต์ของคณะและมหาวิทยาลัย

วิธีการหรือกิจกรรมที่ต้องพัฒนาด้วยตนเอง ศึกษาด้วยตนเองเกี่ยวกับ การวัดและประเมินผลการเรียนและการจัดทำแผนและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากสื่อสำเร็จรูป เอกสาร ตำรา งานวิจัยต่างๆ

ผลที่ต้องการ 1) มีทักษะการประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเพื่อให้มีคุณลักษณะเป็นนักศึกษาครูเป็นที่ยอมรับของสังคม

1.4.2 แผนที่ 2 การพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำด้านเจตคติ

จุดประสงค์ เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจที่ได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่น

ประเด็นการพัฒนา หรือเนื้อหาการพัฒนา 1) ความสำคัญของวิชาชีพครู 2) หลักการพูด เทคนิคการถ่ายทอด และสื่อสารความรู้ให้เป็น

ที่เข้าใจง่าย

วิธีการ หรือกิจกรรมที่ต้องพัฒนา โดยองค์การ 1) จัดกิจกรรมการบรรยาย โดยเชิญวิทยากรให้ความรู้แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของวิชาชีพครูและนำเสนอวิทัศน์ ภาพยนตร์หรือสารคดีเกี่ยวกับการยกย่องเชิดชูวิชาชีพครูเพื่อเป็นการสร้างความตระหนัก สร้างแรงบันดาลใจ ในความรักและศรัทธาต่อการประกอบวิชาชีพครู 2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ผู้รับการพัฒนาศึกษาฝึกหัดการพูด การสื่อสาร ในโอกาสต่างๆ และกลุ่มร่วมกันวิพากษ์ วิจาร์ณ และให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการพูดการสื่อสารของแต่ละคน เพื่อช่วยกันหาวิธีการพัฒนา 3) จัดกิจกรรมการเชิดชูเกียรตินักศึกษาครูที่ทุ่มเทการเรียนจนเป็นตัวอย่างที่ดี และเสียสละทำงานอุทิศตนให้กับส่วนรวม 4) จัดกิจกรรมการบรรยายเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนักให้เกิดการเห็นคุณค่าของการเป็นนักศึกษาครู

วิธีการหรือกิจกรรมที่ต้องพัฒนาด้วยตนเอง 1) วิเคราะห์ตนเองแล้วจัดทำเป็นแผนพัฒนาตนเองในด้านเจตคติ 2) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เสียสละ มีความมุ่งมั่นตั้งใจจริง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการเรียนเพื่อให้เกิดการยอมรับและนำไปเป็นตัวอย่าง

ผลที่ต้องการ 1) รู้และมีแนวทางในการนำหลักจรรยาวิชาชีพมาประกอบการประพฤติปฏิบัติในการเป็นนักศึกษาครูและทำกิจกรรมอื่น ๆ 2) ความภาคภูมิใจในวิชาชีพครู

1.4.3 แผนที่ 3 การพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ ด้านคุณธรรม จริยธรรม

จุดประสงค์ เพื่อให้มีคุณธรรม จริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์สุจริต

ประเด็นการพัฒนา หรือเนื้อหาการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์สุจริต

วิธีการ หรือกิจกรรมที่ต้องพัฒนา โดยองค์การ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม โดยเน้นด้านความซื่อสัตย์สุจริต

วิธีการ หรือ กิจกรรมที่ต้องพัฒนาด้วยตนเอง วิเคราะห์ตนเองแล้วจัดทำเป็นแผนพัฒนาตนเองด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ผลที่ต้องการ มีคุณธรรม จริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์สุจริต

1.4.4 แผนที่ 4 การพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ

จุดประสงค์ 1) เพื่อให้มีลักษณะเป็นผู้นำที่ดี 2) เพื่อให้มีบุคลิกน่าเลื่อมใสศรัทธา 3) เพื่อให้มีความมั่นคงในอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี

ประเด็นการพัฒนา หรือเนื้อหาการพัฒนา บุคลิกภาพทางกายและการกำหนดภาพลักษณ์ที่พึงประสงค์

วิธีการ หรือกิจกรรมที่ต้องพัฒนา โดยองค์การ จัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยเชิญวิทยากรภายนอกมาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษาครูและมีการประเมินบุคลิกภาพ

วิธีการ หรือกิจกรรมที่ต้องพัฒนาด้วยตนเอง จัดทำแผนพัฒนาตนเองในด้านบุคลิกภาพ ฝึกวิเคราะห์พฤติกรรมตนเอง หาจุดอ่อนจุดแข็งของตนเองด้านบุคลิกภาพ แล้วนำมาเป็นประเด็นปรับปรุงและพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อสร้างความเชื่อมั่นตนเอง

ผลที่ต้องการ 1) มีการพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้มีบุคลิกภาพและภาพลักษณ์ ที่

ดีตลอดจนการวางตัวในสังคมที่เหมาะสม 2) มีแผนพัฒนาตนเองในการฝึกปฏิบัติด้านบุคลิกภาพ

1.4.5 แผนที่ 5 การพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำ ด้านการปฏิบัติงานตามการพัฒนาวิชาชีพครู

จุดประสงค์ เพื่อให้สามารถวางแผนการเรียนและทำงานเป็นระบบ

ประเด็นการพัฒนา หรือเนื้อหาการพัฒนา การวางแผนและการทำงานอย่างมีระบบ

วิธีการ หรือกิจกรรมที่ต้องพัฒนา โดยองค์การ จัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนารู้จักการวางแผนและการทำงานอย่างมีระบบ

วิธีการ หรือกิจกรรมที่ต้องพัฒนาด้วยตนเอง จัดทำแผนพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบและมีเป้าหมายที่ชัดเจนถึงการพัฒนาให้เกื้อหนุนการปฏิบัติงานสอดคล้อง กับคุณลักษณะภาวะผู้นำด้านการปฏิบัติงาน

ผลที่ต้องการ มีแผนพัฒนาตนเองในด้านการพัฒนาทักษะทางการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำด้านการปฏิบัติงาน

1.4.6 แผนที่ 6 การพัฒนา พฤติกรรมภาวะผู้นำด้านปฏิบัติตามการพัฒนาวิชาชีพครู

จุดประสงค์ 1) เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำงานที่ดี มีระบบ 2) เพื่อเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ประเด็นการพัฒนา หรือเนื้อหาการพัฒนา 1) กระบวนการทำงานที่ดี 2) การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

วิธีการหรือ กิจกรรมที่ต้องพัฒนา โดยองค์การ จัดกิจกรรมการบรรยายเพื่อให้ความรู้

เกี่ยวกับกระบวนการทำงานที่ดีและการเป็นบุคคล
แห่งการเรียนรู้

วิธีการ หรือกิจกรรมที่ต้องพัฒนา
ด้วยตนเอง 1) จัดทำแฟ้มบันทึกความรู้ใหม่ที่ได้รับ
ในแต่ละวันโดยเป็นทั้งความรู้ที่รับจากการเรียน
การสอนโดยตรงหรือได้จากความสนใจของตนเอง
จัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ 2) ใฝ่หาความรู้อยู่
เสมอจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ และนำมาสรุปเป็น
สาระสำคัญ เพื่อสร้างองค์ความรู้ของตนเอง

ผลที่ต้องการ 1) มีความรู้ความ
เข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำงานที่ดี มีระบบ
2) ตระหนักและเห็นคุณค่าของการเป็นบุคคลแห่ง
การเรียนรู้

1.4.7 แผนที่ 7 การพัฒนา พฤติกรรม
ภาวะผู้นำด้านทักษะและความชำนาญในวิชาชีพ

จุดประสงค์ 1) เพื่อให้มีความรู้
สามารถในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการ
เรียนการสอน 2) เพื่อให้มีความสามารถในการตั้ง
คำถาม อธิบาย ยกตัวอย่างและสาธิต 3) เพื่อให้
มีความสามารถบูรณาการความรู้ท้องถิ่นกับความรู้
มาตรฐานสากล

ประเด็นการพัฒนา หรือเนื้อหาการ
พัฒนา 1) ความรู้เกี่ยวกับกรวิจัย การศึกษาวิจัย
เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

วิธีการหรือ กิจกรรมที่ต้องพัฒนา
โดยองค์การ 1) จัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับวิจัย
เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยบูรณา
การความรู้ท้องถิ่นกับความรู้มาตรฐานสากลเป็น
ประเด็นปัญหาจัดเป็นประจำทุกภาคการศึกษา
อย่างน้อยภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง

วิธีการ หรือกิจกรรมที่ต้องพัฒนา
ด้วยตนเอง ศึกษาด้วยตนเองเกี่ยวกับการวิจัย การ
ศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากสื่อการเรียนรู้
สำเร็จรูป เอกสาร ตำรา งานวิจัยต่าง ๆ

ผลที่ต้องการ 1) รู้และมีความ
สามารถในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการ
เรียนการสอน

1.5 กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำ มี
องค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ประเมินตนเองก่อนการ
พัฒนาภาวะผู้นำ ดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำตาม
แผนการพัฒนาภาวะผู้นำและประเมินผลหลังการ
พัฒนาภาวะผู้นำ

2. การประเมินความเหมาะสม ความ
สอดคล้อง ความมีประโยชน์และความเป็นไปได้
ของรูปแบบ พบว่าอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด
ทุกด้าน

อภิปรายผล

1. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของ
นักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัย
บุรีรัมย์ พบว่าประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ
คือ 1. แนวคิดและหลักการกำกับรูปแบบฯ 2.
วัตถุประสงค์ของร่างรูปแบบฯ 3. คุณลักษณะ
ภาวะผู้นำและพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักศึกษา
ครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรัมย์ที่
จำเป็นต้องพัฒนา 4. แผนการพัฒนาภาวะผู้นำ
ของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัย
บุรีรัมย์จำนวน 7 แผน 5. กระบวนการพัฒนาภาวะ
ผู้นำ มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ประเมินตนเอง
ก่อนการพัฒนาภาวะผู้นำ ดำเนินการพัฒนาภาวะ
ผู้นำตามแผนการพัฒนาภาวะผู้นำและประเมินผล
หลังการพัฒนาภาวะผู้นำ ซึ่งรูปแบบที่สร้างนี้
เป็นรูปแบบที่เป็นแบบแผนเชิงปฏิบัติการที่แสดงถึง
องค์ประกอบเกี่ยวกับกระบวนการที่นำมาปฏิบัติ
เพื่อเป็นการสร้างหรือปรับปรุง เปลี่ยนแปลง
พฤติกรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ Keeves
(1988) ที่ได้พัฒนารูปแบบเชิงภาษา ซึ่งเป็น
รูปแบบที่ใช้อธิบายโครงสร้างทางความคิด องค์
ประกอบและความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบ

เป็นรูปธรรมที่สามารถพัฒนาผู้รับการพัฒนา ด้วยวิธีการศึกษาด้วยตนเอง และสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาภาวะผู้นำของ วนิดา ชินินทุยทวงค์ (2544) กล่าวว่า แนวทางการ พัฒนาผู้นำเกิดจากการผสมผสาน 3 วิธี พื้นฐาน คือ 1) การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของบุคคลทำได้โดย การอ่าน การพูดคุยซักถามหรือจากสื่อต่างๆ ได้แก่ หนังสือ ตำรา สื่อออนไลน์ 2) การสอนงาน เป็นการสอนงานอย่างใกล้ชิดขณะทำงาน ผู้สอน คือ ผู้มีประสบการณ์ในที่ทำงานนั้นๆ และ 3) การฝึกอบรม เป็นการส่งเสริมสมรรถภาพบุคคลให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรินทร์

2.1 เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสม เนื่องจากมีการดำเนินการตรวจสอบและประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้มีการปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นตามแนวคิดการประเมินรูปแบบของ Eisner (1976: 96-104) ที่เชื่อว่าผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมินที่มีความเที่ยงธรรมและมีมูลยพินิจที่ดี มีมาตรฐานและเกณฑ์มาจากประสบการณ์ของผู้ทรงคุณวุฒินั้นๆ จึงเห็นว่รูปแบบที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม

2.2 เป็นรูปแบบที่มีความสอดคล้อง เนื่องจากเปิดโอกาสให้นักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรินทร์ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเรียนรู้ถึงข้อบกพร่องตนเอง เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ ความสามารถ ทักษะและเจตคติ โดยออกแบบเป็นขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยแนวคิดของ Kouzes และ Posner (1997: 125-126) ได้ทำการศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ พบว่าการพัฒนาภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่สามารถสอนได้ ผู้นำสามารถพัฒนาปรับปรุง

ตนเองโดยเชื่อว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเป็นการแสวงหาความคิดและวิธีการใหม่ในการปฏิบัติงานหรือแก้ปัญหา ผู้นำสามารถฝึกฝนหรือฝึกหัดภาวะผู้นำให้สามารถเกิดกับตนเองได้โดยการฝึกฝน

2.3 เป็นรูปแบบที่มีประโยชน์ เนื่องจากเป็นรูปแบบที่ผ่านกระบวนการประเมิน จากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษาครู เป็นผู้ประเมินเพื่อพิจารณาตัดสินและตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งเกณฑ์ที่นำมาใช้สำหรับการพิจารณา สอดคล้องกับแนวคิดของ Guskey (2000: 56-57) 4 ประการ คือ ความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความมีประโยชน์ และความเป็นไปได้

2.4 เป็นรูปแบบที่มีความเป็นไปได้ เนื่องจากมีวิธีการและกิจกรรมการพัฒนาที่หลากหลายมิใช่เพียงแต่ใช้วิธีการฝึกอบรมอย่างเดียว เพื่อให้เกิดการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานและมีเจตคติที่ถูกต้อง สอดคล้องกับ Truelove (1992: 168-169) ที่เสนอวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำไว้ 3 วิธี คือ 1) การเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้แก่ การฝึกปฏิบัติงาน ตามที่ได้รับมอบหมาย, การใช้บทเรียนโปรแกรม, การทำโครงการเดี่ยว, การปฏิบัติซ้ำ, การใช้วีดิทัศน์แบบมีปฏิสัมพันธ์และการใช้สถานการณ์จำลอง 2) การเรียนรู้แบบตัวต่อตัว ได้แก่ การฝึกหัดตามคำแนะนำ การสอนงาน การให้คำปรึกษา การฝึกงาน การสาธิต และการติวเข้ม 3) การเรียนรู้แบบกลุ่ม ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ การสอนกลุ่มย่อย การบรรยาย การเรียนจากบทเรียน การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิด การฝึกทักษะเฉพาะด้าน การฝึกปฏิบัติรายกลุ่ม การศึกษากรณีตัวอย่างจากสถานการณ์ การใช้สถานการณ์จำลอง เกม การเรียนรู้จากการค้นคว้า การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การระดมสมอง การศึกษานอกสถานที่และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จะเห็นว่าการพัฒนา

ภาวะผู้นำควรมีความหลากหลายไม่เพียงแต่ใช้การฝึกอบรมเพียงอย่างเดียว และสอดคล้องกับประสาท เนืองเฉลิม (2558) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ควรมีการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนได้พัฒนาทักษะที่จำเป็น เพื่อการดำรงชีวิตและเท่าทันการเปลี่ยนแปลง การสอนเฉพาะเนื้อหาสาระไม่เพียงพอควรเพิ่มเติมกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งรูปแบบครั้งนี้จะมีวิธีการพัฒนาที่หลากหลาย เหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งเป็นการใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ผลการวิจัยในเรื่องนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรัมย์ นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครู ดังนั้นควรดำเนินการพัฒนานักศึกษาตั้งแต่เริ่มเข้ามาศึกษาในชั้นปีที่

1 เพื่อเป็นการปลูกฝัง บ่มเพาะ พัฒนาให้เกิดคุณลักษณะที่ดี และดำเนินการต่อเนื่องกันในทุกชั้นปีจนจบการศึกษาและในแต่ละปีการศึกษาดำเนินการ พัฒนา ควรมีการวัดและประเมินภาวะผู้นำของนักศึกษาที่เข้ารับการพัฒนาเป็นประจำ เพื่อใช้ในการวางแผนการพัฒนาต่อไป

1.2 สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาวิชาชีพครู ควรทบทวนหลักสูตรเน้นและเสริมสร้างสาระเกี่ยวกับภาวะผู้นำเน้นให้มีสาระการปฏิบัติเพื่อฝึกให้เกิดการพัฒนาภาวะผู้นำ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยประเมินผลการนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรัมย์ ไปใช้

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตนครชัยบุรีรัมย์

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สมปราษฎ์. (2559). ภาวะผู้นำและภาวะผู้นำการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- กรองทิพย์ นาควิเชตร. (2557). รูปแบบพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับผู้นำนักศึกษา มหาวิทยาลัย เอกชน. วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย. 20(2), 37-45.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ(National Qualification Framework: Thai NQF). กรุงเทพฯ: พริกหวาน กราฟฟิค จำกัด.
- ประสาท เนืองเฉลิม. (2558). จุดมุ่งหมายของการสอนวิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 9(4): 7-14.
- พิณสุตา ลีธิรังสี. (2557). *การยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21*. ม.ป.ท. (เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ, 6-8 พฤษภาคม 2557)
- วนิดา ชนินทยทวรงค์. (2544). *คู่มือครูที่ปรึกษาาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ร.ส.พ..

- สรรรถดี ดีปู้. (2559). *ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขต นครชัยบุรีรินทร์. โครงการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ “ราชภัฏวิจัย ครั้งที่ 4” (กลุ่มการศึกษาและวัฒนธรรม). 24 ตุลาคม 2559.*
- Eisner, E. (1976). *Educational connoisseurship and criticism: Their form and functions in education.* n.p.
- Goodson, I., Moore, S., and Hargreaves, A. (2005). *Teacher nostalgia and the sustainability of reform: The generation and degeneration of teacher's mission, memory and meaning.* Educational Administration Quarterly, in press.
- Guskey, T.R. (2000). *Evaluation professional development.* California: A Sage Publication Company.
- Keeves, P.J. (1988). *Model and model building education research methodology and measurement: An international handbook.* Oxford: Pergamon.
- Kouzes, J.M. and Posner, B. (1997). *The leadership challenge.* San Francisco: Jossey-Bass.
- Krejie, R.V. and Morgan, E.W. (1970). *Educational and psychological Measurement.* New Jersey: Prentice-Hall.
- Truelove, S. (1992). *Handbook of training and development.* Oxford: Blackwell.